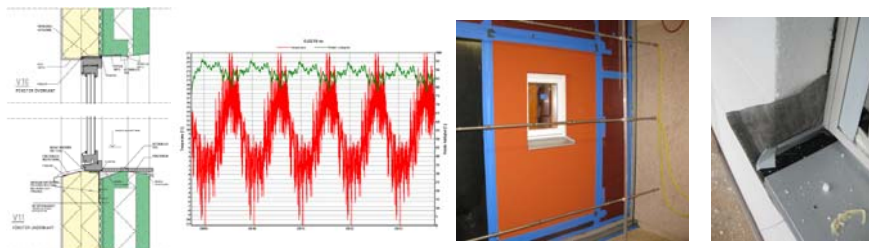

Hur kan man energieffektivisera med fuktsäkra lösningar?

- Från idé till färdig byggnad

Thorbjörn Gustavsson/Kristina Mjörnell
SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Utgångsläget: Punkthus från miljonprogrammet

- Punkthus i fyra våningar
- Byggår 1971
- Betongkonstruktion, sandwichväggar
- Krypgrund (mek. vent.)
- Uteluftsventilerad vind
- F-ventilation
- Pilotprojekt

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Målet: Ombyggnad till lågenergihus

- Minska energiförbrukningen från 178 kWh/m² (A_{temp}) till ca 60 kWh/m²
- God innemiljö
- God beständighet
- Rimlig kostnad

Extra fokus på:

- Lufttätt klimatskal
- Välisolerat klimatskal
- Fuktsäkerhet
- Energieffektiv och god ventilation

och sist men inte minst....

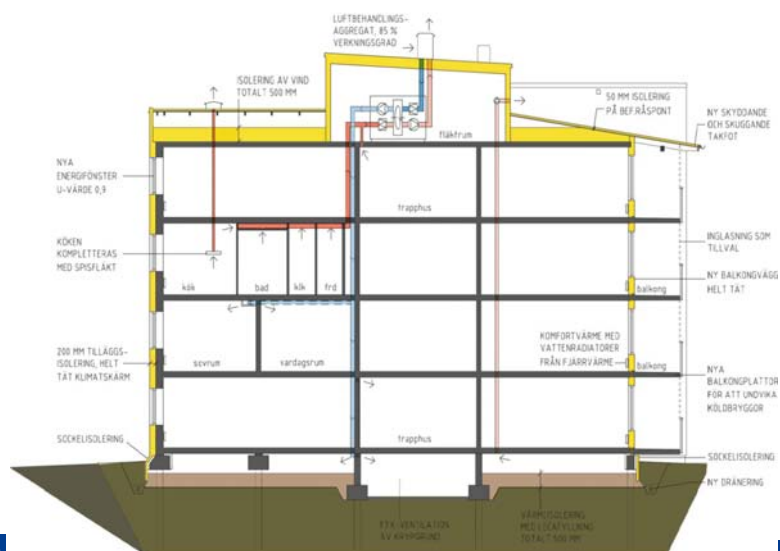
- att genomföra ett bra pilotprojekt och utveckla metoder som går att upprepa i kommande projekt.

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

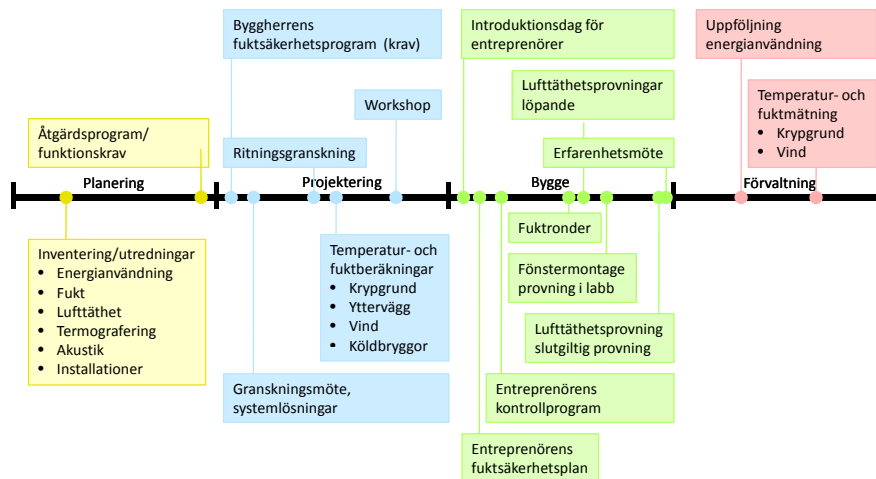
Energieffektiviseringsåtgärder

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Så här arbetade vi med fuktsäkerheten

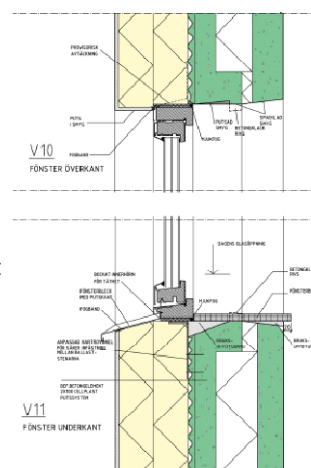

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Exempel på fuktgranskning av ytterväggen

- Tilläggsisolera när befintlig fasadbetongskiva är "torr"
- Noggranna infästnings- och anslutningsdetaljer
- Lufttätethet hos elementskarvar, anslutningar, detaljer mm
- Putsen ska vara diffusionsöppen, vattenavvisande och inte suga vatten kapillärt
- Minimera byggfukt i bruket
- Använd fukttåliga material
- ....

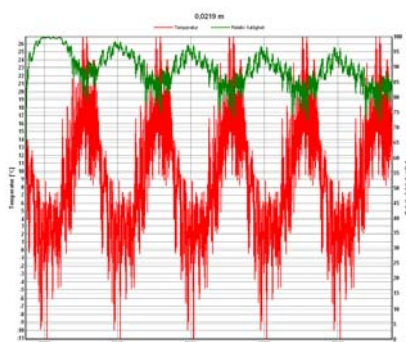
SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Exempel på fuktberäkningar av tilläggsisolerad fasad

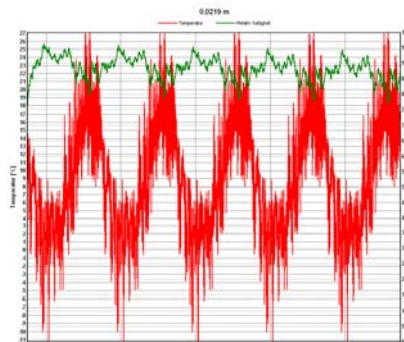
Mineralull och tunnputs

- + Snabbare uttorkning
- Kan orsaka kondens i putsskiktet, frostsador?

Cellplast och tunnputs

- Långsam uttorkning
- + Risken för kondens minskar

Fuktförhållandena har bedöms mht inbyggd fukt!

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Råd om åtgärder för fasad

- Bakomliggande konstruktion är av betong, så risken för fuktskador är relativt liten
- Putsskiktet skall vara mycket diffusionsöppet och hydrofobt för att inte stänga inne fukt
- Det förutsätter dock att alla anslutningsdetaljer t ex vid fönster är noggrant utförda

FASAD MOT VÄSTER

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Vid fuktrond väcktes frågor kring fönstermontaget

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Provning av regntäthet i labb

- Misstankarna bekräftas.
Konstruktionen håller inte tätt
- Viktig erfarenhet!
Svårt att bedöma regntätheten
för detaljer vid ritningsgranskning

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Åtgärd: Under fönster görs en "balja" av duk för utledning av eventuellt inträngande vatten

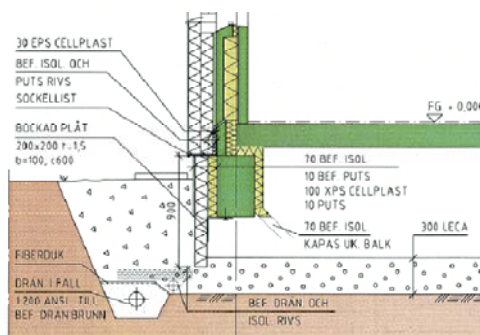

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Fukt- och temperaturförhållanden i grunden

- Krav på begränsat värmetilskott i lägenheterna
- Grunden måste isoleras för att minska värmeförlusterna och säkerställa det termiska klimatet
- Fukt- och temperaturberäkning gjordes i HAM-Tools och Heat 2
- Simulering med olika isoleringstjocklekar och olika luftomsättningar

A20.6-01 120

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Åtgärd: Isolering och tätning av sockel

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Åtgärd: 500 mm isolering med Leca samt mekanisk ventilation i grunden

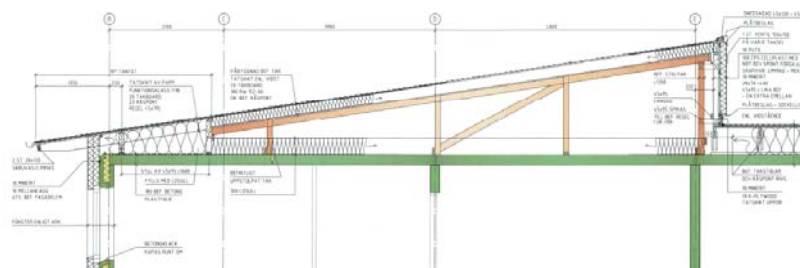

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Åtgärder på vind och yttertak

- Isolering av råspont (50 mm mineralull)
- Ny isolering på vindsbjälklag (500 mm lösull)
- Förlängning av takfot
- Byte av fuktskadat material
- Begränsad ventilation

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Heltäckande väderskydd för fuktsäker produktion

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Fuktronder tillsammans med entreprenören för att följa upp fuktsäkerheten under produktionen

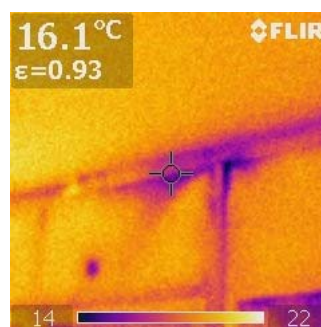

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Lufttätheten är viktig för att klara energikraven och fuktsäkerheten

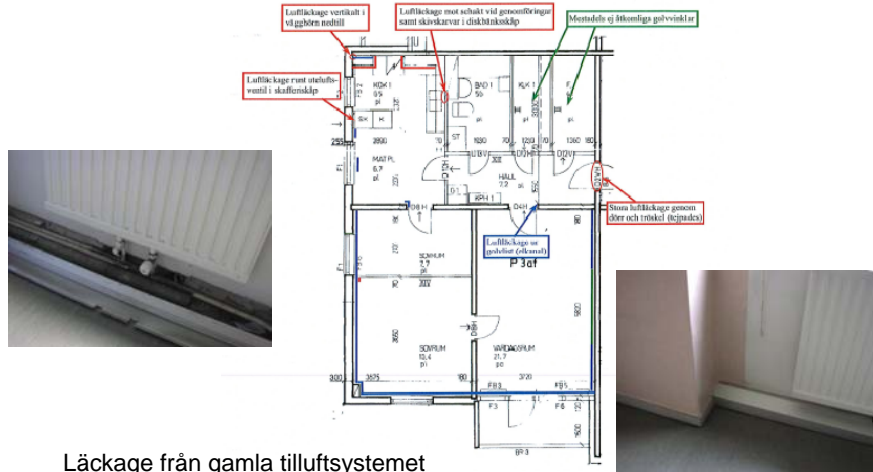
- Termografering, provtryckning och läckagesökning före, under och efter åtgärder
- Rådgivning vid val av tätningsmetoder

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Provtryckning och läcksökning i befintlig lägenhet

Läckage från gamla tillufts-systemet som inte är i bruk.

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Provtryckning och läcksökning i utblåst lägenhet

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Råd om tätningsåtgärder

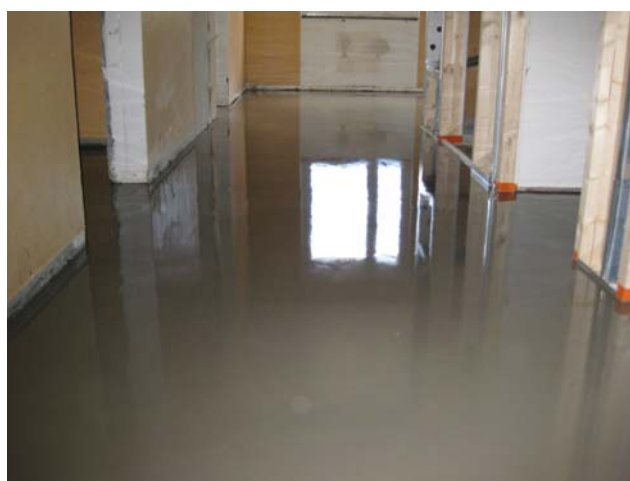
- Utfackningsväggarna byts – här är det viktigt att de nya väggarna görs lufttäta och med täta anslutningar
- Elementskarvar tätas
- Otätheter i schakten mellan lägenheter bör gjutas igen
- Lägenhetsdörren byts. De nya anslutningarna görs täta
- Befintlig ränna (där tilluftskanalen gått utmed utfackningsvägg) gjuts igen
- Ventil i skafferitätas och tas bort
- Fönster byts. De nya anslutningarna görs täta

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Åtgärd: Tätning befintligt bjälklag och skarvar under väggar

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Åtgärd: Tätning av genomföringar i schakt i 3 steg; betong, expanderbetong och flytspackel

Erfarenhet!
Svårt att tätta genomföringar
med fler än två rör.

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Dessutom provtrycktes varje lägenhet i byggskedet

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Resultat Lufttätthet

- Omslutande klimatskärmsyta. 91 m²/lgh. 1631 m²/hus
- **Krav, högst 0,3 l/sm² för hela huset**
- Provtryckningsresultat
- Före åtgärd. 107 l/s = 1,18 l/sm²
- Efter provisoriska tätningar. 40 l/s = 0,44 l/sm²
- Tidigt i projektet, egen utrustning. 17,2 l/s = 0,19 l/sm²
- Tidigt i projektet, SP:s utrustning. 17,2 l/s = 0,19 l/sm²
- Färdigtätade lägenheter. 5-16 l/s = 0,06-0,18 l/sm²
- **Hela huset 205 l/s = 0,13 l/sm²**

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Erfarenhetsåterföring från pilotprojekt är viktig!

Pilotprojekt!
 Samla erfarenheter till nästa projekt.
 Det finns ca 1 miljon lägenheter kvar att renovera!

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

Lågenergihuset i Backa, Göteborg

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

